

Ökad kostnadseffektivitet i matchningstjänsterna

Återrapport enligt regleringsbrev 2025

Arbetsförmedlingen
Författare: Arbetsförmedlingen
Datum: 2026-02-10
Diarienummer: Af-2025/0025 4337

Förord

Denna rapport har tagits fram med anledning av följande uppdrag i Arbetsförmedlingens Regleringsbrev för år 2025.

Uppdrag 3.5 Ökad kostnadseffektivitet i matchningstjänsterna

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering har tillsammans med Arbetsförmedlingen genomfört en effektutvärdering av matchningstjänsten Rusta och matcha. Arbetsförmedlingen ska, mot bakgrund av resultaten i utvärderingen, förändra de anskaffade matchningstjänsterna för att uppnå förbättrade arbetsmarknadseffekter för deltagarna och ökad kostnadseffektivitet, bl.a. genom att:

Genomföra förändringar som ger leverantörerna starkare incitament att uppnå förbättrade resultat i form av övergångar till arbete och utbildning.

Påtagligt minska kostnaderna per genomsnittlig deltagare i tjänsten.

Arbetsförmedlingen ska senast den 4 april 2025 lämna en muntlig lägesbeskrivning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) om genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska slutligt redovisas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 17 februari 2026. Slutredovisningen ska även innehålla:

En beskrivning av andra vidtagna och planerade åtgärder i syfte att fortsätta utveckla och förbättra de anskaffade matchningstjänsterna.

En analys och uppskattning av de kostnader och intäkter som förändringarna av ersättningsmodellen förväntas ge upphov till för leverantörer som utför tjänsten i enlighet med kraven i avtalet. Redovisningen ska i denna del omfatta förväntade intäkter, t.ex. förväntad grundersättning och resultatersättning i förhållande till deltagarsammansättning och konjunkturläge, liksom förväntade kostnader samt hur dessa intäkter och kostnader för leverantörerna fördelar sig totalt och inom de olika spåren i tjänsten.

En bedömning av hur åtgärder för ökad kostnadseffektivitet kan påverka leverantörsmarknaden, bl.a. när det gäller antalet leverantörer och utbudet av matchningstjänster över landet.

Arbetsförmedlingen ska även redovisa hur effekter av tjänsterna kan följas upp och utvärderas, med beaktande av olika målgrupper.

Beslut i detta ärende har fattats av överdirektör Thomas Hagman. Föredragande har varit avdelningschef Martin Kruse. Övriga deltagare i den slutliga handläggningen av ärendet är tillförordnad verksamhetsområdeschef Pernilla Rosengren Johansson, avdelningschef Martin Kruse, enhetschef Petter Carolusson och kvalificerade

Ökad kostnadseffektivitet i matchningstjänsterna

handläggare Malin Argelius, Mikael Edin. Beslutet är fastställt digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Sammanfattning

I april år 2023 införde Arbetsförmedlingen den nya matchningstjänsten Rusta och matcha 2 som då ersatte tjänsten Kundval Rusta och matcha. Införandet tog vara på erfarenheter från tidigare tjänst samt utgick från uppdrag i regleringsbrevet för åren 2021 och 2022.¹ Förväntningarna låg på att åstadkomma en kostnadseffektiv tjänst med differentierade ersättningsnivåer, som tog hänsyn till deltagarnas avstånd till arbetsmarknaden samt premierade varaktiga resultat.

Matchningstjänsten Rusta och matcha 2 innebar att resultatersättningen delades upp i två steg samtidigt som snabb- och tilläggsersättningen halverades. Kraven på individuella möten mellan leverantören och deltagaren justerades och det infördes tydligare ramar för leverans på distans. Arbetsförmedlingen justerade även leveransområdena från 72 till 81 leveransområden.

De förändringar som genomfördes i samband med övergången från Kundval Rusta och matcha till Rusta och matcha 2 har sammantaget lett till ett tydligare och mer konsekvent fokus på resultat i form av övergångar till arbete och reguljär utbildning. Arbetsförmedlingen har också påtagligt minskat snittkostnaderna i matchningstjänsterna.

Den genomsnittliga kostnaden per deltagare har minskats från 21 760 kronor till 19 520 kronor trots högre krav på varaktighet för resultat. Minskningen förklaras främst av justeringar i ersättningsmodellen, där halveringen av snabbhets- och tilläggsersättning samt ett ökat fokus på varaktiga resultat har reducerat kostnaderna. Kostnadssänkningen har åstadkommit utan att motsvarande försämring av resultatutfall kan konstateras. Det bör samtidigt noteras att ersättningsnivåerna i matchningstjänsterna inte har indexuppräknats sedan införandet av Kundval Rusta och matcha år 2020, vilket kan jämföras med en ytterligare kostnadssänkning i storleksordningen 15–25% beroende på vilket kostnadsindex som tillämpas.²

Arbetsförmedlingen har fortsatt genomfört förändringar av Rusta och matcha 2 sedan dess införande. År 2025 infördes ett betygssystem för leverantörer i syfte att synliggöra kvalitet samt resultat. Arbetsförmedlingen har också säkerställt att leverantörer med bra betyg tydligare synliggörs i sorteringsordningen på myndighetens webbplats. Under våren år 2025 lanserade Arbetsförmedlingen nya avtalsvillkor samt genomförde en resultatöversyn där avtalen med leverantörer som inte uppfyller kraven på bland annat resultat sades upp. 94 leverantörsavtal hävdes och andelen lågt presterande leverantörer har minskat. Slutligen har Arbetsförmedlingen vidtagit åtgärder för att öka andelen deltagare som vid behov får möjlighet att delta i arbetsmarknadsinsatser parallellt med matchningstjänsten.

¹ Analysera mindre omfattande matchningstjänster Af-2021/0015 9471, Lägesbeskrivning utvecklade matchningstjänster Af-2021/0001 6786, Vissa förutsättningar för matchningstjänster Af-2021/0081 0047 Utvecklade matchningstjänster Af-2022/0029 0760.

² Källa: SCB, Konsumentprisindex, årsgenomsnitt.

Arbetsförmedlingen planerar under år 2026 att genomföra ytterligare förbättringar av Rusta och matcha 2. För att stärka myndighetens kontrollarbete och samtidigt minska tidskrävande administration för både leverantörer och arbetsförmedlare planeras en ny verifieringsmetod för resultat till arbete. Den nya metoden kommer i stället för dagens hantering använda sig av inkomstuppgifter från Skatteverket. Vidare kommer myndigheten under året att öka leverantörernas incitament för övergångar till arbete med hjälp av arbetspraktik genom att göra tiden i arbetspraktik överhoppningsbar.

Arbetsförmedlingen har identifierat ett antal möjliga områden för vidare utveckling som bedöms kunna ge myndigheten ännu bättre förutsättningar att möta uppdragsgivarens intentioner. Ett sådant arbete bedöms vara resurskrävande och behöver vägas mot myndighetens övriga prioriterade och omfattande utvecklingsarbeten. Vid inlämnandet av denna återslag är det därför inte klart om och på vilket sätt sådana utvecklingsinsatser kommer kunna genomföras.

Ett sådant exempel är bland annat möjligheten att utveckla ersättningsmodellen som används för Rusta och matcha 2. Målsättningen är att modellen i större utsträckning ska kompensera leverantörer som uppnår goda resultat ekonomiskt, samtidigt som leverantörer med svagare resultat ges en lägre ersättning. En central ambition är att stärka de ekonomiska incitamenten för att stödja deltagare som står långt ifrån arbetsmarknaden, så att leverantörer som lyckas väl med dessa grupper kompenseras i större utsträckning.

Användningen av matchningstjänster är en strategiskt viktig fråga för Arbetsförmedlingen. Myndigheten följer och analyserar löpande volymer, deltagarflöden, leverantörsområden samt resultaten i tjänsten. Inom ramen för Onward ESF+ kommer Arbetsförmedlingen även att genomföra en effektutvärdering av Rusta och matcha 2. Utvärderingen kommer att fokusera på effekten av att ta del av tjänsten för arbetssökande som står olika långt från arbetsmarknaden. Effektutvärderingen kommer levereras till svenska ESF-rådet senast januari år 2027.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Bakgrund	9
1.1 Effektutvärdering av Kundval Rusta och matcha	9
2 Avgränsning och tolkning av uppdraget	11
3 Genomförda förändringar	11
4 Analys och uppskattning av kostnader och intäkter	12
4.1 Utbetalning av resultatersättning	12
4.2 Halvering av snabb- och tilläggsersättning	13
4.3 Sänkt grundersättning vid deltidсанvisningar	13
4.4 Kostnad per genomsnittlig deltagare i tjänsten	14
4.4.1 Jämförelse mellan Kundval Rusta och matcha och Rusta och matcha 2	15
4.5 Analys och uppskattning av kostnader och intäkter för leverantörer efter förändringar av ersättningsmodellen	17
5 Vidtagna åtgärder för utveckling av matchningstjänster	18
5.1 Leveransområden och marknadsutbud	18
5.2 Betyg	19
5.3 Leverantörerna sorteras efter betyg	20
5.4 Resultatöversyn	20
5.4.1 Utvärdering av resultatöversyn	21
5.4.2 Leverantörer med hävda avtal nekas återinträde till valfrihetssystemet	22
5.5 Parallella insatser	22
6 Planerade åtgärder för utveckling av matchningstjänster	23
6.1 Överhoppningsbar tid	24
6.2 Verifiering av resultat med uppgifter från Skatteverket	24
7 Områden för möjlig fortsatt utveckling	25
7.1 Anvisning vid deltagarens ickeval	25
7.2 Utvecklad ersättningsmodell	26
7.2.1 Inriktning för utvecklad ersättningsmodell	27
7.2.2 Förändring av grundersättning och resultatersättning	28
7.2.3 Införande av en betygspremie	28
7.2.4 Borttagande av snabbhetspremien och tilläggsersättning	29
7.2.5 Möjliga effekter av en utvecklad ersättningsmodell	29
7.2.6 Identifierade risker med de nya justeringarna	30
7.3 Leverantörsmarknadens återkoppling	32
8 Uppföljning och utvärdering av effekter	33

8.1	Uppföljning av Rusta och matcha 2	33
8.1.1	Resultatmått för Rusta och matcha 2	33
8.2	Kommande effektutvärdering	34
9	Slutsatser	35
10	Tabellbilaga	37

1 Bakgrund

Arbetsförmedlingens matchningstjänster anskaffas enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). I mars år 2020 lanserade Arbetsförmedlingen matchningstjänsten Kundval Rusta och matcha. Tjänsten gav leverantörer i uppdrag att under tolv månader erbjuda individuellt utformade insatser med målet att deltagarna så snabbt som möjligt skulle gå vidare till arbete eller reguljär utbildning. Kundval Rusta och matcha baserades i stora delar på den tidigare matchningstjänsten Stöd och matchning, men utvecklades med tydligare fokus på att ge leverantörerna större frihet att utforma insatserna och de ersattes i högre grad efter resultat. Tjänsten var verksam nationellt mellan december år 2021 till och med april år 2023 när den sedermera ersattes av matchningstjänsten Rusta och matcha 2.

Matchningstjänsten Kundval Rusta och matcha riktades till arbetssökande som bedömdes ha medelstort stödbehov. Arbetssökande som bedömdes klara sig mer på egen hand, eller tvärtom behövde mer fördjupat stöd var inte en målgrupp för anvisning till tjänsten. För att bedöma vilka arbetssökande som skulle anvisas till tjänsten användes ett statistiskt bedömningsstöd som beräknade varje arbetssökandes jobbchans utifrån ett stort antal bakgrundsvariabler.³ Arbetsförmedlarens slutgiltiga beslut om anvisning grundades på bedömningsstödet utfall, kompletterat med en samlad arbetsmarknadspolitisk bedömning om matchningstjänsten var rätt stöd för den arbetssökande. Leverantörerna gavs betydande frihet att utforma stödet till de arbetssökande, men ett minimikrav som fastställdes var två individuella möten om minst 30 minuter varje månad samt minst en ytterligare aktivitet per vecka.

Ersättningen bestod av en grundersättning som betalades ut med en fast summa varje månad samt en resultatersättning som utgick om deltagaren påbörjade och fullföljde minst fyra månader i arbete eller reguljär utbildning. Ersättningen differentierades i tre nivåer (A, B, C) beroende på deltagarens bedömda jobbchanser. Jämfört med den tidigare tjänsten Stöd och matchning, där den resultatbaserade ersättningen motsvarade cirka 20 procent av den totala ersättningen som betalades ut till leverantörerna, var motsvarande andel ca 55 procent i Kundval Rusta och matcha. I samband med resultatersättningen fick leverantörerna en snabbhetspremie bestående av kvarvarande grundersättning för tjänstens tolv månader.

1.1 Effektutvärdering av Kundval Rusta och matcha

Regeringens uppdrag till Arbetsförmedlingen⁴ innebar att tjänsten Kundval Rusta och matcha, i den mån det var möjligt, skulle utformas så att effekterna gick att utvärdera. Kundval Rusta och matcha utformades därför som en randomiserad försöksverksamhet i samarbete med Institutet för arbetsmarknads- och

³ [Bedömning och profilering - Arbetsförmedlingen](#).

⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Arbetsförmedlingen A2019/01323/A. Arbetsförmedlingen ska samråda med Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) om hur goda förutsättningar för uppföljning och så långt som möjligt även för utvärdering kan skapas, inklusive hur datatillgång kan säkras.

utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).⁵ Arbetssökande vars jobbchanser låg nära gränsen för att anvisas till olika stödinsatser fördelades slumpmässigt mellan Kundval Rusta och matcha och Arbetsförmedlingens övriga insatser. Ett liknande randomiserat upplägg användes för att undersöka effekterna av själva ersättningsmodellen.

Effektutvärderingen publicerades i oktober år 2024, IFAU rapporten 2024:17-En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantör som i huvudsak analyserade följande områden:

- Effekter av att delta i Kundval Rusta matcha, jämfört med annat stöd, för arbetssökande närmare respektive längre ifrån arbetsmarknaden: Utvärderingen visade inga positiva effekter på löneinkomster eller varaktig etablering, varken på kort eller lång sikt, för någon av grupperna. Därtill bedömdes stödet inom Kundval Rusta och matcha vara avsevärt dyrare än insatserna i jämförelsegrupperna.
- Effekter av differentierad ersättning: Analysen visade inga skillnader i resultat mellan arbetssökande för vilka leverantören erhöll högre respektive lägre ersättningsnivå, trots att de hade likvärdiga jobbchanser vid start.
- Effekter av högre andel resultatbaserad ersättning: Resultaten indikerade att en ersättningsmodell med större resultatandel och lägre grundersättning kunde leda till något bättre arbetsmarknadsutfall i jämförelse med en mer grundersättningsfokuserad modell.

Effektutvärderingen gav två centrala slutsatser:

- Kundval Rusta och matcha gav inte bättre arbetsmarknadsresultat än Arbetsförmedlingens övriga insatser, samtidigt som kostnaderna var högre.
- Ersättningsmodellens differentiering efter jobbchanser gav inte de avsedda effekterna, men inriktningen mot en högre andel resultatbaserad ersättning bedömdes vara en utveckling i rätt riktning.

Det är här viktigt att understryka att resultaten i effektutvärderingen avser matchningstjänsten Kundval Rusta och matcha och inte den efterföljande och nu pågående tjänsten Rusta och matcha 2 som infördes i april år 2023 som bygger på en något förändrad tjänstekonstruktion.

⁵ En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer Af-2024/0035 8253.

2 Avgränsning och tolkning av uppdraget

En muntlig redovisning har hållits med Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 6 april 2025 för att tydliggöra tolkningen av uppdraget.

Vid mötet fick Arbetsförmedlingen klargjort att redovisningen ska baseras på en jämförelse mellan den tidigare tjänsten Kundval Rusta och matcha som studerades i effektutvärderingen, och den nuvarande tjänsten Rusta och matcha 2 som infördes i april år 2023.

Arbetsförmedlingen ska beskriva och analysera de förändringar som införts i och med lanseringen av Rusta och matcha 2 och de efterföljande uppdateringar som genomförts, samt hur dessa förändringar bidrar till ökad kostnadseffektivitet och förbättrade resultat för deltagarna. Rapporten visar även på en framtida inriktning på ytterligare åtgärder som Arbetsförmedlingen ser möter uppdragets intentioner.

3 Genomförda förändringar

Matchningstjänsten Rusta och matcha 2 innebar förändringar i både ersättningsmodell och tjänstens utformning, med målet att stärka leverantörernas incitament att uppnå varaktiga resultat samt att öka kostnadseffektiviteten i matchningstjänsterna. Den nya matchningstjänsten utformades inom ramen för förordningen (2022:812) om förmedlingsinsatser som trädde i kraft den 1 december 2022, och infördes fyra månader senare i april 2023.

Utformningen av Rusta och matcha 2 bygger på erfarenheter från Kundval Rusta och matcha, interna analyser av tjänstens effekter samt återkoppling från leverantörer och andra aktörer. Vidare har förändringarna genomförts i enlighet med uppdrag från regeringen och riktlinjer i regleringsbrev för åren 2021 och 2022, där Arbetsförmedlingen fick i uppdrag att vidareutveckla ersättningsmodellen och tjänstens utformning så att de:

- är kostnadseffektiva och huvudsakligen resultatbaserade,
- differentierar ersättningsnivåer utifrån deltagarnas avstånd till arbetsmarknaden samt
- skapar incitament för varaktiga resultat i form av arbete eller reguljär utbildning, och kan anpassas till konjunkturförändringar och förändrade deltagarvolym.

Förändringarna i ersättningsmodellen resulterade i att resultatersättningen delades upp i två steg. Även snabb- och tilläggsersättningen⁶ justerades genom en halvering

⁶ Snabb och tilläggsersättning utgår till leverantören om Arbetsförmedlingen i förtid avbryter deltagarens pågående placeringsperiod i tjänsten och villkoren för resultatersättning gällande arbete i önskad omfattning eller studier sedan uppfylls. Skillnaden mellan dessa är att tilläggsersättning utgår om resultat uppnåts under tjänstens första sex månader.

av ersättningen. I tjänstens konstruktion förändrades kraven avseende individuella möten mellan leverantör och deltagare⁷ samt att det infördes tydligare ramar för leverans på distans.

Arbetsförmedlingen justerade leveransområdena från 72 till 81 leveransområden. Syftet var att skapa en fungerande, likvärdig och tillgänglig marknad för tjänsten Rusta och matcha 2 i hela landet.

Vid uppdatering 27 mars år 2025 genomfördes en sänkning av leverantörens ersättning i de fall en deltagare deltar i tjänsten på deltid. Om anvisningens omfattning understiger 100 procent betalas 80 procent av grundersättningen för respektive nivå ut till leverantören.

4 **Analys och uppskattning av kostnader och intäkter**

I detta kapitel analyseras hur de justeringar som införts i både ersättningsmodellens och tjänstens utformning påverkat kostnader och intäkter för leverantörerna att stödja deltagarna mot varaktig etablering på arbetsmarknaden.

4.1 **Utbetalning av resultatersättning**

Kvalificeringskravet för resultat, det vill säga den tid i arbete eller reguljär utbildning som måste pågå för att ge rätt till hel resultatersättning, har förlängts från fyra till sex månader. Resultatersättningen är nu dessutom uppdelad i två steg där 50 procent utbetalas efter tre månaders varaktigt arbete eller reguljär utbildning och resterande 50 procent efter ytterligare tre månader.

Syftet med den stegvisa utbetalningen är att möjliggöra tidigare utbetalning till leverantörerna och värna om deras likviditet. Den syftar även till att såväl premiera kortare anställningar som bidrar till deltagarnas etablering på arbetsmarknaden och möjliggör mer varaktiga anställningar. En förlängning av kvalificeringstiden stärker leverantörens incitament för att uppnå resultat med varaktiga anställningar eller reguljära utbildningar, vilket i sin tur leder till att den arbetssökande får en ökad varaktighet i etableringen på arbetsmarknaden. Effekterna på kostnader och intäkter behöver fortsatt uppföljning över tid.

Uppföljningsdata visar att cirka 80 procent av deltagarna som uppnådde tre månaders varaktighet i arbete eller reguljär utbildning även nådde sex månader⁸, vilket tyder på att stegvis utbetalning kan bidra till att bibehålla incitament under hela kvalificeringstiden.

Arbetsförmedlingen bedömer att förlängningen av kvalificeringstiden stärkte leverantörens incitament för att uppnå resultat med varaktiga anställningar eller

⁷ För tjänsten Kundval Rusta och matcha var det 30 min i samtliga nivåer. För Rusta och matcha 2 har detta justerats till 30 minuter för nivå A, 45 minuter för nivå B samt 60 minuter för nivå C.

⁸ Datan bygger på utbetalda ersättningar till leverantörer.

reguljära utbildningar, vilket i sin tur leder till att den arbetssökande får en ökad varaktighet i etableringen på arbetsmarknaden. Effekterna på kostnader och intäkter behöver fortsatt uppföljning över tid.

4.2 Halvering av snabb- och tilläggsersättning

Snabbhetspremie och tilläggsersättning utgår till leverantören om Arbetsförmedlingen avbryter deltagarens placering i förtid och villkoren för resultatersättning gällande arbete i önskad omfattning eller reguljär utbildning sedan uppfylls. För att minska snittkostnaderna och öka kostnadseffektiviteten i Rusta och matcha 2 halverades snabb- och tilläggsersättningen till leverantörer. Bedömningen grundades på tillgänglig statistik, uppföljningsdata och erfarenhet, då ingen fullständig effektutvärdering fanns tillgänglig.

För tjänsten Kundval Rusta och matcha utgjorde snabbhetspremien cirka 15 procent av kostnaden per deltagare och bedömdes ha begränsad effekt på resultatet, medan grundersättning och resultatersättning stod för 46 respektive 39 procent. Arbetsförmedlingen bedömde därmed att snabbhetspremien var den ersättningskomponent som kunde sänkas utan påtaglig påverkan på tjänstens kvalitet eller deltagarnas resultat. Halveringen beräknades minska kostnaderna med cirka 6,5 procent och bidra till den sammantagna kostnadseffektiviseringen.

4.3 Sänkt grundersättning vid deltidsanvisningar

Arbetsförmedlingen beslutade i oktober år 2022 att ändra ersättningsmodellen i Kundval Rusta och matcha genom att sänka grundersättningen med 20 procent vid parallella insatser.⁹ Med parallella insatser avses att en deltagare kan vara föremål för andra arbetsmarknadspolitiska insatser parallellt som matchningstjänsten pågår, se vidare i avsnitt 5.5. Beslutet syftade till att skapa mer rättvisande incitament för leverantörerna i tjänsten. Den 26 mars år 2024 fattade myndigheten ytterligare ett beslut¹⁰ om att denna sänkning ska gälla vid alla typer av deltidsanvisningar.

Som ett resultat av förändringen betalas endast 80 procent av grundersättningen ut till leverantörer när deltagarens anvisning omfattar mindre än 100 procent, det vill säga vid deltidsdeltagande. Syftet var att anpassa ersättningen efter faktisk deltagartid, vilket gör ersättningen proportionell mot leverantörens insats.

De beslutade förändringarna enligt ovan trädde i kraft i mars år 2025 vid uppdateringen av avtalet för tjänsten Rusta och matcha 2.

Fördelningen av deltidsbeslut i tjänsten i Rusta och matcha 2 är för närvarande två procent inom nivå A, fyra procent inom nivå B och sju procent inom nivå C (se tabell 1). Om denna fördelning kvarstår kommer neddragningen av grundersättning för

⁹ Internt beslut om sänkning av ersättning under tid i parallell insats, Dnr Af-2022/0098 1596.

¹⁰ Internt beslut om att sänka grundersättningen vid alla typer av deltidsanvisningar. Dnr: Af - 2024/0017 6824.

deltidsbeslut att bidra till viss kostnadsminskning.¹¹ Om parallella insatser¹² ökar och fler deltidbeslut uppstår, skulle denna kostnadsminskning bli ännu större.

Tabell 1: Fördelning av antalet beslut utifrån omfattning sedan start av tjänsten Rusta och matcha 2

Nivå	Antal med 100 procent omfattning	Antal med mindre än 100 procent omfattning	Andel med mindre än 100 procent omfattning
Nivå A	66 739	1 411	2%
Nivå B	86 991	3 496	4%
Nivå C	85 205	6 087	7%

Tabellen visar antalet beslut i Rusta och matcha 2, uppdelat på nivå A, B och C, som är på 100 procent omfattning respektive i mindre än 100 procent omfattning under perioden 2023-05 till 2025-11.

4.4 Kostnad per genomsnittlig deltagare i tjänsten

I detta avsnitt görs en översiktlig jämförelse mellan Kundval Rusta och matcha och Rusta och matcha 2. Deltagarvolym, snitttider samt snittkostnader¹³ för de två tjänsterna presenteras i tabell 2 och 3 fördelat på nivåindelning samt resultatutfall. I bilaga 1 presenteras vidare snittkostnaderna för varje ersättningstyp i de två tjänsterna fördelat på samma sätt.

Tabell 2 : Kundval Rusta och matcha – Volym, snitttider och snittkostnader

Inkluderar samtliga som påbörjat tjänsten 2020-04 - 2023-04	Nivå A	Nivå B	Nivå C	Totalt
Deltagare	50 980	83 100	88 410	222 490
Andel i spår	23%	37%	40%	100%
Antal som uppnått resultat	17 510	25 100	23 990	66 600
Andel som uppnått resultat	34%	30%	27%	30%
Snitttid i tjänst totalt (månader)	6,0	6,5	7,0	6,6
Snitttid i tjänst för de som uppnått resultat	5,0	5,4	5,8	5,4
Snitttid i tjänst för de som ej uppnått resultat	6,9	7,4	7,7	7,4
Snittkostnad totalt	16 460	20 470	26 010	21 760
Snittkostnad för de som uppnått resultat	33 810	44 900	58 920	47 040
Snittkostnad för de som ej uppnått resultat	7 970	10 530	14 450	11 650

Tabell 2 inkluderar samtliga deltagare i tjänsten Kundval Rusta och matcha sedan den infördes i april år 2020 fram till att den avslutades i april år 2023. Tjänsten hade under denna period ett totalt antal deltagare om 222 490 personer. 30 procent av dessa deltagare, 66 600 personer, gick till resultat och den genomsnittliga tiden i tjänsten var 6,6 månader. Deltagare som uppnådde ett resultat hade en genomsnittlig tid i tjänsten på 5,4 månader och de som inte gjorde det hade en genomsnittstid på

¹¹ En besparing på 20 procent av grundersättningen innebär att grundersättningen sänks från 1 210 kr till 968 kr i nivå A, från 1 540 kr till 1 232 kr i nivå B och från 1 980 kr till 1 584 kr i nivå C.

¹² Analysera förutsättningar för arbetsinriktade insatser för deltagare i matchningstjänster. Diarienummer: Af-2023/0125 3065.

¹³ Snittkostnad avser endast ersättning till leverantörerna.

7,4 månader. Snittkostnaden för en deltagare i tjänsten var 21 760 kronor. För deltagare som uppnådde ett resultat var den genomsnittliga kostnaden 47 040 kronor och för de som ej nådde ett resultat var den 11 650 kronor.

Tabell 3: Rusta och matcha 2 – Volym, snitttider och snittkostnader

Inkluderar samtliga som påbörjat tjänsten 2023-05 - 2024-04	Nivå A	Nivå B	Nivå C	Totalt
Deltagare	26 400	37 690	49 380	113 470
Andel i spår	23%	33%	44%	100%
Antal som uppnått resultat 1	10 550	11 840	12 760	35 150
Andel som uppnått resultat 1	40%	31%	26%	31%
Antal som uppnått resultat 2	8 530	9 450	10 230	28 200
Andel som uppnått resultat 2	32%	25%	21%	25%
Snitt tid i tjänst totalt (månader)	5,9	6,5	7,2	6,7
Snitt tid i tjänst för de som uppnått resultat	4,6	5,0	5,5	5,1
Snitt tid i tjänst för de som ej uppnått resultat	6,8	7,2	7,8	7,3
Snittkostnad totalt	15 070	18 150	22 942	19 520
Snittkostnad för de som uppnått resultat 1	15 990	21 570	29 110	22 700
Snittkostnad för de som uppnått resultat 2	28 290	37 770	50 480	39 510
Snittkostnad för de som ej uppnått resultat	7 850	10 660	14 830	12 040

Tabell 3 inkluderar samtliga personer som påbörjat Rusta och matcha 2 någon gång under perioden maj år 2023 till och med april år 2024. Anledningen till att deltagare som påbörjat tjänsten efter april år 2024 exkluderas från tabellen är att vi enbart vill inkludera deltagare som har haft möjlighet att delta i tjänstens samtliga 12 månader samt upparbeta ett resultat efter 6 månaders arbete eller reguljär utbildning.¹⁴

Tjänsten hade under denna period ett totalt antal deltagare om 113 470 personer. 31 procent av dessa deltagare, 35 150 personer, gick till resultat 1 och 25 procent, 28 200 personer, gick till resultat 2. Den genomsnittliga tiden i tjänsten var 6,7 månader och deltagare som uppnådde resultat hade en genomsnittlig tid i tjänsten på 5,1 månader. Deltagare som inte uppnådde ett resultat deltog i genomsnitt 7,3 månader i tjänsten. Snittkostnaden för en deltagare i tjänsten var 19 520 kronor. För deltagare som uppnådde resultat 1 var den genomsnittliga kostnaden 22 700 kronor och för de som uppnådde resultat 2 var den 39 510 kr. Deltagare som ej nådde ett resultat hade en genomsnittskostnad på 12 040 kr.

4.4.1 Jämförelse mellan Kundval Rusta och matcha och Rusta och matcha 2

Vid en jämförelse mellan de två tjänsterna utifrån tabell 2 och 3 är följande aspekter viktiga att ta hänsyn till. Tidsperioden för urvalet till Kundval Rusta och matcha är tre år medan det är ett år för Rusta och matcha 2. Snittkostnader, snitttider och resultatandelar för Rusta och matcha 2 grundar sig på färre deltagare än för Kundval Rusta och matcha. Vidare påverkas dessa även av konjunkturförändringar och

¹⁴ Utbetalning av resultat 2 antas göras månad 7. Ytterligare utbetalningar kan komma att ske, dock bedöms detta endast marginellt påverka utfallet. Utbetalning av resultat 2 görs månad 7. Leverantören kan även tillgodoräkna sig resultat som sker under två månader efter att tjänsten avslutats.

förändringar i deltagarsammansättning som ägt rum. Det är också viktigt att poängtera att eventuella resultat av de förändringar som gjordes i Rusta och matcha 2 som har införts efter april år 2024 inte framgår i tabell 3. Slutligen är definitionen av resultat olika i de två tjänsterna.¹⁵

Den genomsnittliga kostnaden för en deltagare är ungefär 2 240 kronor lägre i Rusta och matcha 2 än i Kundval Rusta och matcha, 21 760 kr jämfört med 19 520 kr. Kostnaden har gått ned för deltagare i samtliga nivåer men nedgången är störst för deltagare i nivå C på 3 070 kr.

Ersättningsmodellen i Rusta och matcha 2 bedöms ha skapat tydliga incitament för varaktig sysselsättning. Snittkostnaden för uppnått resultat har betydligt reducerats i Rusta och matcha 2 jämfört med Kundval Rusta och matcha. I Kundval Rusta och matcha utbetalades i snitt 47 040 kronor för ett resultat med en varaktighet på fyra månader jämfört med 39 510 kr för ett resultat med sex månaders varaktighet i Rusta och matcha 2. Den främsta bidragande orsaken till kostnadssänkningen för full resultatersättning är halveringen av snabbhetspremien och tilläggsersättningen.

För deltagare i Rusta och matcha 2 som fick resultat för tre månaders varaktighet, men inte uppnådde resultatet sex månaders varaktighet, utbetalades i genomsnitt 22 700 kr.

Snittkostnaderna är i stort oförändrade för de deltagare som inte har uppnått ett resultat, vilket är väntat då grundersättningen varit densamma samtidigt som snittiderna i tjänsten är relativt oförändrade.

Jämförelser av resultatutfallen i de två tjänsterna försvåras av att definitionen av resultat skiljer sig åt mellan dem. Att jämföra resultatet för Kundval Rusta och matcha med resultat 1 i Rusta och matcha 2 bör dock vara relevant då tiden för att uppnå resultat infaller efter fyra respektive tre månaders arbete eller reguljär utbildning efter tjänstens avslutande. Som nämndes i inledningen av detta avsnitt finns det dessutom ett antal ytterligare faktorer som påverkar resultatet och slutsatser bör dras med försiktighet.

30 procent av deltagarna i Kundval Rusta och matcha uppnådde resultat jämfört med 31 procent i Rusta och matcha 2 för deltagare som uppnådde resultat med tre månaders varaktighet. Skillnaden är störst hos de arbetssökande som står nära arbetsmarknaden där 34 procent av deltagarna (Nivå A) uppnådde ett resultat i Kundval Rusta och matcha jämfört med 40 procent i Rusta och matcha 2. När det gäller deltagare som står längst från arbetsmarknaden (Nivå C) uppnådde 27 procent i Kundval Rusta och matcha ett resultat, jämfört med 26 procent i Rusta och matcha 2. Andel deltagare i Rusta och matcha 2 som fick en mer varaktig sysselsättning och därmed kvalificerade sig till resultatersättning 2 var 25 procent. Det ökade kravet på varaktighet och halvering av snabbhetspremien är huvudförklaringarna till kostnadseffektiviseringen av Rusta och matcha 2 jämfört med Kundval Rusta och matcha.

¹⁵ I Kundval Rusta och matcha har man uppnått resultat med fyra månaders arbete/reguljär utbildning efter tjänstens avslutande. I Rusta och matcha 2 delas resultaten upp i två delar där resultat 1 uppnås efter tre månaders arbete/reguljär utbildning och resultat 2 efter sex månaders arbete/reguljär utbildning.

Tiden som den arbetssökande deltar i matchningstjänsten har inte förändrats nämnvärt i och med övergången till Rusta och matcha 2. Snitttiden i Kundval Rusta och matcha var 6,6 månader medan den var 6,7 månader i Rusta och matcha 2. Snitttiden för de som hann upparbeta ett resultat var dock något kortare i Rusta och matcha 2, 5,1 månader jämfört med 5,4 månader.

Andelsmässigt fördelar sig de arbetssökande ungefär på samma sätt i nivåindelningen för de två tjänsterna. I Rusta och matcha 2 hamnar dock fyra procentenheter fler i nivå C i stället för i nivå B.

4.5 Analys och uppskattning av kostnader och intäkter för leverantörer efter förändringar av ersättningsmodellen

Konjunktorens påverkan på matchningstjänsterna är av betydelse för leverantörerna och särskilt relevant för resultatersättningen som är kopplad till deltagarens övergång till arbete eller reguljär utbildning. Det är rimligt att anta att utbetalningarna av resultatersättning ökar i perioder med ett gynnsamt konjunkturläge och minskar i sämre tider. När efterfrågan på arbetskraft ökar förbättras också förutsättningarna för att deltagare i tjänsten övergår till och kvarstår i anställning, vilket i sin tur leder till högre resultatersättning för leverantörerna. Grundersättningen påverkas däremot i mindre grad av konjunktur. Ersättningsnivåerna för både grundersättning och resultatersättning har varit oförändrade sedan Kundval Rusta och matcha infördes år 2020. Detta innebär att leverantörerna inte har kompenserats för ökade kostnader. Samtidigt kan detta betraktas som en rimlig utveckling mot bakgrund av de relativt höga kostnader för tjänsten som framkom i effektutvärderingen.¹⁶

Förutsättningarna för leverantörernas ekonomiska utfall påverkas även av organisatoriska och interna arbetssätt. Faktorer som lokalernas utformning, personalens kompetens och dimensionering samt planering och genomförande av insatser kan påverka både kostnadsnivå och möjligheten att arbeta kostnadseffektivt. Arbetsförmedlingen bedömer att välutvecklade rutiner för uppföljning, resursplanering och arbetsgivarrelationer kan ge bättre förutsättningar för kostnadseffektivitet, medan leverantörer med mindre väl anpassade strukturer kan behöva genomföra större organisatoriska förändringar för att verksamheten ska vara långsiktigt hållbar.¹⁷ Variationer i leverantörernas ekonomiska utfall kan därför inte enbart kopplas till ersättningsmodell eller deltagarsammansättning, utan även till hur verksamheten bedrivs och organiseras.

Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att dessa faktorer, i kombination med konjunkturförändringar, kan ha en betydande påverkan på utvecklingen av resultatersättningen i tjänsten. Det är samtidigt utmanande att särskilja vilken del av utvecklingen som beror på konjunkturförändringar från andra förändringar i tjänsten. Under perioden har exempelvis både deltagarvolymer och deltagarsammansättning varierat, samtidigt som tjänstens utformning och kravställning har ändrats vid flera tillfällen. Därtill finns en eftersläpning mellan förändringar i efterfrågan på arbetskraft och när detta får genomslag i form av fler

¹⁶ En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer Af-2024/0035 8253.

¹⁷ Arbetsförmedlingens bedömning baseras på genomförda enkätundersökningar samt återkommande dialoger med leverantörerna.

utbetalningar av resultatersättningar. Mot denna bakgrund kan Arbetsförmedlingen endast med försiktighet uttala sig om leverantörernas faktiska intäkter, kostnader och lönsamhet.

Tabell 4: Sammanfattande analys av konjunkturläge och arbetslöshet i Sverige 2019–2025 Med relevans för Arbetsförmedlingens matchningstjänster

Ar	Konjunkturläge – sammanfattande analys	Arbetslöshet (% av arbetskraften)
2019	Högkonjunktur med stabil ekonomisk tillväxt och stark efterfrågan på arbetskraft	6,8%
2020	Kraftig konjunkturedgång i ekonomisk aktivitet och sysselsättning till följd av covid-19-pandemin	8,3%
2021	Återhämningsfas med gradvis ökad ekonomisk aktivitet efter pandemin	7,5%
2022	Normalisering av konjunkturen, men med begynnande avmattning mot slutet av året	7,0%
2023	Inledning av utdragen lågkonjunktur med låg BNP-tillväxt och dämpad efterfrågan på arbetskraft	7,2%
2024	Fortsatt lågkonjunktur med svag tillväxt och stigande arbetslöshet	7,8%
2025	Tidig återhämningsfas med successivt förbättrad arbetsmarknad	7,5 % (jan–aug)

Arbetslöshetstal: Statistiska centralbyrån (SCB), *Arbetskraftsundersökningarna (AKU)*, utfall 2019–2024 samt preliminära uppgifter för 2025.

Konjunkturbedömningar och prognoser: Konjunkturinstitutet, *Konjunkturläget* och *Konjunkturprognoser 2024–2025*.

5 Vidtagna åtgärder för utveckling av matchningstjänster

Arbetsförmedlingen har genomfört ett antal åtgärder för att stärka kvalitet, tillgänglighet och resultat i de upphandlade matchningstjänsterna mellan åren 2023–2025. Åtgärderna syftar till att säkerställa ett stabilt och transparent valfrihetssystem där arbetssökande erbjuds relevanta insatser. Insatserna omfattar både utveckling av leveransområden, införande av ett moderniserat betygssystem, etablering av återkommande resultatöversyner, skärpta principer för regelefterlevnad samt effektivisering av parallella arbetsmarknadspolitiska insatser.

5.1 Leveransområden och marknadsutbud

Vid införandet av Rusta och matcha 2 i april år 2023 utgick Arbetsförmedlingen från flera vägledande principer när leveransområdena uppdaterades från 72 till 81. Arbetssökande ska så långt som möjligt kunna välja mellan minst två leverantörer inom rimligt pendlingsavstånd, vilket kräver leveransområden med tillräckligt stort marknadsunderlag.

Målsättningen är en restid på högst 60 minuter enkel väg med kollektivtrafik mellan kommunens centralort och leverantörens etablering. Leverantörer ges frihet att etablera sig var de vill inom leveransområdena utan krav på närvaro i varje kommun. Dessa principer låg till grund för beslutet¹⁸ om leveransområdenas utformning.

Trots att leveransområdena är utformade för att skapa tillgänglighet för arbetssökande, fortsätter antalet leveransområden utan leverantörer att öka, särskilt i glesbygdsområden. Denna utveckling beror främst på att vissa glesbefolkade områden har så få deltagare att leverantörerna har svårt att uppnå lönsamhet. I januari år 2026 saknar 17 leveransområden helt leverantör¹⁹, och utvecklingen bedöms fortsätta i samma riktning. Ytterligare femton leveransområden har endast en²⁰ eller två leverantörer²¹ vilket begränsar de arbetssökandes valfrihet.

Därutöver har möjligheterna till synergier minskat i samband med att leverantörer av andra arbetsmarknadstjänster avvecklats i samma leveransområde. Även resultatöversyner, som kan läsas om i avsnitt 5.4, kan leda till att leverantörer med svagare resultat försvinner från leverantörsmarknaden, vilket är i linje med Arbetsförmedlingens intentioner.

Myndigheten genomför analyser av hur leveransområdena kan optimeras för att bättre ta höjd för leveransområden med få eller inga leverantörer. Målet är att säkerställa långsiktigt hållbara leveransområden som stärker både leverantörers incitament och arbetssökandes möjlighet till reell valfrihet och kvalitet i hela landet.

5.2 Betyg

Arbetsförmedlingen tillämpar betygssystem i matchningstjänster för att ge deltagarna ett välgrundat underlag när de ska välja leverantör. Betygen tas fram med hjälp av en betygsmodell som anpassas och vidareutvecklas för varje ny tjänst. I Kundval Rusta och matcha användes en betygsmodell som var i bruk från januari år 2022 till april år 2023.

På grund av att betygsmodellen tar med faktiska resultat i tjänsten tar det tid innan en ny betygsmodell kan vara på plats. I januari år 2025 införde Arbetsförmedlingen en ny betygsmodell för tjänsten Rusta och matcha 2 för att tydliggöra kvalitet och resultat och därigenom underlätta deltagarens val av leverantör. Jämfört med betygen i den tidigare tjänsten Kundval Rusta och matcha innehåller den nya betygsmodellen flera förändringar.²² Betygsmodellen tar bland annat hänsyn till att det finns två resultatöversättningar samt att deltagare kan få arbete i olika omfattning. En annan förändring är att vid leverantörsbyte räknas deltagaren kvar hos den tidigare leverantören så länge start skett under mätperioden. För att bättre spegla

¹⁸ Internbeslut om leveransområden, Dnr Af-2022/0097 0801.

¹⁹ Leveransområden utan leverantör: Arjeplog, Berg, Dorotea, Haparanda, Jokkmokk, Malå, Pajala, Sorsele, Storuman, Ragunda, Vilhelmina, Åre, Årjäng, Åsele, Överkalix, Övertorneå samt Arvidsjaur.

²⁰ Leveransområden med en leverantör: Arvidsjaur, Kiruna, Ånge, Gällivare, Lycksele, Strömsund, Malung-Sälén-Vansbro, Härjedalen samt Norsjö.

²¹ Leveransområden med två leverantörer: Ludvika, Kalix, Tranås, Sollefteå, Mora, Vetlanda.

²² Se Helgesson, P., Bekkouche, B., Böhlmark, A., Videnord, E., Widenfalk, A. (2023), "Arbetsförmedlingens nya modell för bedömning av arbetssökandes stödbehov Funktionssätt och prestation", Af-2023/0068 0370, Arbetsförmedlingen.

lokala arbetsmarknadsförutsättningar jämförs leverantörer inom respektive region i stället för nationellt.²³

Likt tidigare tjänster visar betygsmodellen för Rusta och matcha 2 hur väl leverantörer stöttat deltagare till arbete eller reguljär utbildning där hänsyn tas till:

- hur långt från arbetsmarknaden en deltagare står
- hur lång tid deltagaren varit hos leverantören för att få arbete eller påbörja reguljär utbildning.

Resultat för deltagare som står längre ifrån arbetsmarknaden väger tyngre i betygsmodellen än resultat för deltagare som står närmare arbetsmarknaden. Större vikt ges också till resultat där deltagare sedan start hos leverantören haft kortare tid att få arbete eller påbörja reguljära studier jämfört med resultat för deltagare som haft längre tid på sig.

Betygen är som för tidigare tjänster relativa, vilket innebär att varje leverantörs resultat jämförs med andra leverantörers prestationer. De presenteras på Arbetsförmedlingens webbplats i en fyrgradig skala från 1 till 4 stjärnor, där 4 är högsta betyg. Tidsperioden som ingår i beräkningen av betyg flyttas fram två månader vid varje publicering.

För att en leverantör ska få betyg behöver två villkor vara uppfyllda. Leverantörens första deltagare ska ha börjat hos leverantören senast 12 månader innan betygsberäkningen samt att leverantören ska ha haft minst 18 deltagare under mätperioden.

5.3 Leverantörerna sorteras efter betyg

En central del av tjänsten är valfriheten, där deltagarna ska välja vilken leverantör de vill ta del av stöd från. För att stärka leverantörernas drivkrafter att uppnå bättre resultat har Arbetsförmedlingen lagt större vikt vid deras prestationer när leverantörerna presenteras för deltagarna. Leverantörer som har fått högre betyg placeras högre i den sorteringsordning som visas för deltagarna i sökfunktionen ”Sök leverantör inom Rusta och matcha” på Arbetsförmedlingens webbplats.²⁴

Arbetsförmedlingen har även säkerställt att betygen på ett tydligare sätt förklaras för deltagare inför anvisning till tjänsten. Det är viktigt att deltagarna förstår att betygen speglar hur väl leverantörerna har presterat i tjänsten.

5.4 Resultatöversyn

Den 27 mars år 2025 infördes skärpta kvalitetskrav i Rusta och matcha 2, tillsammans med en resultatöversyn som en ny del av tjänstens uppföljning. Genom dessa förändringar har Arbetsförmedlingen skapat bättre förutsättningar för en mer systematisk och konsekvent uppföljning av leverantörernas prestationer, samtidigt

²³ Detta utifrån Arbetsförmedlingens regionindelning.

²⁴ [Sök leverantör inom Rusta och matcha - Arbetsförmedlingen](#).

som myndigheten fått utökade möjligheter att häva leverantörsavtal när resultatkraven inte uppfylls. Syftet är att ytterligare stärka insatsen för arbetssökande och säkerställa att fler får rätt stöd för att snabbare kunna etablera sig i arbete eller reguljär utbildning.

Som en central del av denna skärpning publiceras alla leverantörers resultat²⁵ varannan månad i en resultatuppföljning.²⁶ Denna redovisning ger en tydlig och aktuell bild av hur leverantörerna presterar i tjänsten och visar samtidigt vilka som inte når upp till de kvalitetskrav som ställs. Uppföljningen bidrar till ökad transparens, då leverantörerna fortlöpande kan följa och jämföra sina egna resultat, samtidigt som Arbetsförmedlingen kan synliggöra de leverantörsavtal som riskerar att hävas på grund av bristande prestation.

Enligt avtalsvillkoren får Arbetsförmedlingen genomföra högst två resultatöversyner per år. Varje resultatöversyn består av två på varandra följande resultatuppföljningar. För att ett leverantörsavtal i ett leveransområde ska anses inte leva upp till kvalitetskraven och därmed riskera att hävas krävs att flera kriterier är uppfyllda samtidigt. Avtalet ska ha varit aktivt i minst 22 månader. Leverantören ska ha erhållit betyget 1 i Arbetsförmedlingens betygsmodell, som baseras på en relativ jämförelse av prestationer inom respektive region och ger ett betyg mellan 1 och 4 stjärnor. Avtal där betyg saknas likställs i detta sammanhang med betyg 1.²⁷ Därutöver ska leverantören ha presterat under 20 procent i resultatmättet, vilket är ett viktat mått som utgår från de resultat och de deltagare som leverantören haft under mätperioden.²⁸ Mättet tar hänsyn till att deltagare står olika långt från arbetsmarknaden och bygger på inkomna och godkända resultatersättningar 1 och 2 för personer som påbörjade tjänsten för 11–22 månader sedan.

Om en leverantör efter en resultatöversyn inte uppfyller de fastställda kraven enligt ovan, kommer Arbetsförmedlingen att häva avtalet under förutsättning att Leverantörens avtal har varit giltigt i minst tjugotvå (22) månader.

5.4.1 Utvärdering av resultatöversyn

Arbetsförmedlingen genomförde den första resultatöversynen under perioden mars–juni år 2025. Inför resultatöversynen fanns totalt 1 101 aktiva leverantörsavtal i tjänsten. I resultatöversynen i juni år 2025 hävdes 94 leverantörsavtal (ca nio procent), och 1 007 återstod. Hävningarna berörde cirka 2 100 deltagare. Denna omfattning bedöms som väl avvägd då den var tillräckligt stor för att tydliggöra vikten av ett konsekvent resultatfokus, utan att ge upphov till betydande marknadspåverkan.

Det kan redan nu konstateras att andelen lågt presterande leverantörer har minskat. Vid införandet av resultatöversynen identifierades 329 leverantörsavtal som efter minst 22 månaders aktivitet presterade under 20 procent. I november år 2025 hade

²⁵ [Rusta och matcha - Arbetsförmedlingen](#).

²⁶ <https://arbetsformedlingen.se/download/18.6287839e195a770b2d817a0/1757571973336/nya-kvalitetsvillkor-resultat-rusta-och-matcha.pdf>.

²⁷ <https://arbetsformedlingen.se/download/18.29c19c8e1948841b16628cb/1740479312036/beskrivning-betygsattning-leverantorer.pdf>.

²⁸ <https://arbetsformedlingen.se/download/18.6287839e195a770b2d817a0/1757571973336/nya-kvalitetsvillkor-resultat-rusta-och-matcha.pdf>.

denna grupp minskat till 271 leverantörsavtal. Utvecklingen indikerar en positiv trend, där resultatöversynen bidragit till att höja den genomsnittliga prestationsnivån och därmed stärkt tjänstens resultatmässiga utveckling.

Samtidigt är det ännu för tidigt att dra långtgående slutsatser om effekterna av en enskild resultatöversyn. De positiva effekterna bedöms vara begränsade eftersom hävningarna endast omfattade en relativt liten andel av leverantörerna och ett begränsat antal deltagare. På längre sikt förväntas dock återkommande resultatöversyner bli en integrerad del av tjänsten, med potential att successivt förstärka de kvalitetsdrivande effekterna över tid.

5.4.2 Leverantörer med hävda avtal nekas återinträde till valfrihetssystemet

I samband med den första resultatöversynen har ett tiotal leverantörer ansökt om att åter få leverera tjänsten inom de leveransområden där deras leverantörsavtal tidigare hävts. Enligt LOV kapitel 7 § 1 p 4 har dessa leverantörer gjort sig skyldiga till uteslutningsgrunden *allvarligt fel i yrkesutövningen*. Mot denna bakgrund kan berörda leverantörer nekas återinträde i det aktuella leveransområdet.

Åtgärden bidrar till en högre kvalitet och stärkt regelefterlevnad i matchningstjänsterna genom att säkerställa att endast leverantörer med dokumenterad förmåga att uppfylla ställda krav deltar i utförandet. Genom att utesluta leverantörer som inte uppvisat tillräcklig kvalitet eller följsamhet till avtalsvillkoren skapas förutsättningar för en mer ändamålsenlig resursanvändning och därmed ökad kostnadseffektivitet i tjänsternas genomförande.

5.5 Parallella insatser

En anvisning till matchningstjänster sker inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet förmedlingsinsatser.²⁹ Detta ger Arbetsförmedlingen ett tydligt regelverk för hur andra arbetsmarknadspolitiska insatser kan kombineras med matchningstjänsten.

Vissa arbetssökande som deltar i matchningstjänster hos leverantörer kan vara i behov av flera parallella arbetsmarknadspolitiska insatser samtidigt, detta för att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av detta behov har Arbetsförmedlingen under år 2025 genomfört ett antal åtgärder för att effektivisera arbetet med parallella insatser.³⁰ Fokus har legat på de arbetsinriktade insatserna Arbetspraktik (APR) och Förberedande utbildning (FUB) inför Arbetsmarknadsutbildning.

Åtgärderna syftar främst till att genom intern vägledning underlätta arbetsprocesser och stödja handläggarnas bedömningar av vilket stöd den arbetssökande behöver. Exempel på genomförda åtgärder är:

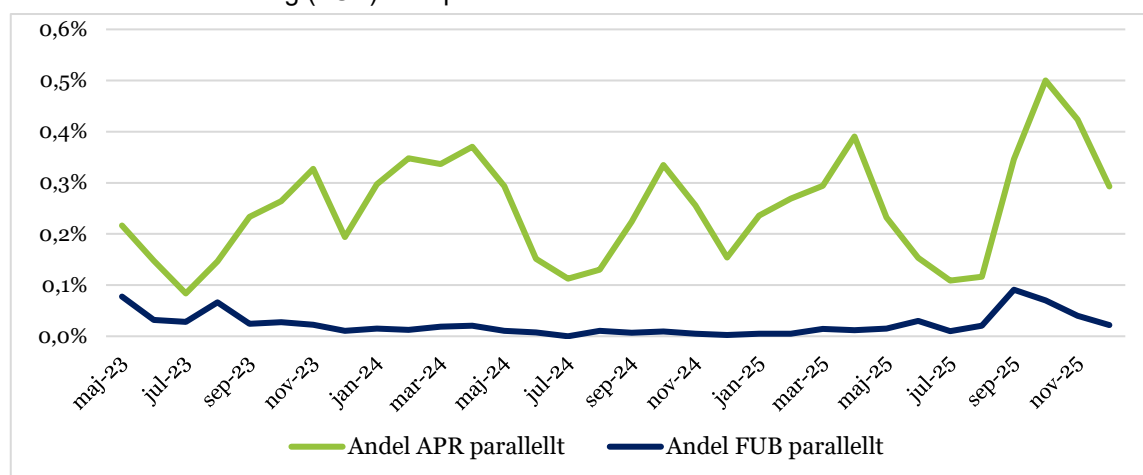
²⁹ Förordning (2022:812) om förmedlingsinsatser.

³⁰ Analysera förutsättningar för arbetsinriktade insatser för deltagare i matchningstjänster. Diarienummer: Af-2023/0125 3065.

- I handläggarsstödet lyfts parallella insatser fram och det ges exempel på när de är lämpliga, handlingsplanen har därtill kompletterats med aktiviteter som inkluderar parallella insatser. Dessa åtgärder har stärkt arbetsförmedlarnas förmåga att identifiera behov av parallella insatser i den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.
- Förbättrade processer för att hantera inkomna behov av parallella insatser, bland annat genom att se över informationsflödet mellan Arbetsförmedlingen och leverantörerna samt förbättra tillgången till det underlag som behövs för beslut.

Vid utgången av år 2025 kan Arbetsförmedlingen se en ökning av andelen arbetssökande i matchningstjänster som får parallell insats, detta efter att vi haft historiskt låga nivåer i matchningstjänsterna. Ökningen tyder på att utvecklingsarbetet har gett resultat. Utvecklingen och resultaten kommer att följas löpande framöver.

Diagram 1: Andelen deltagare inom Rusta och matcha som har Arbetspraktik (APR) och Förberedande utbildning (FUB) som parallell insats

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

6 Planerade åtgärder för utveckling av matchningstjänster

Arbetsförmedlingen planerar att genomföra nedan beskrivna förbättringar av Rusta och matcha 2 vid kommande uppdatering under år 2026.

Myndigheten vill öka incitamenten för leverantörer att arbeta för övergångar till arbete med hjälp av arbetspraktik. Genom att göra tiden i arbetspraktik överhoppningsbar påverkas inte leverantörens möjlighet till resultat.

Vidare planerar Arbetsförmedlingen med hjälp av inkomstuppgifter från Skatteverket verifiera om villkoret för arbete bedöms vara uppfyllt. Detta stärker kontrollen och minskar administrationen.

6.1 Överhoppningsbar tid

Om en deltagare bedöms delta i praktik på heltid (inte på deltid och parallellt) görs ett avbrott i tjänsten. I dessa fall är chansen liten att leverantören får ett resultat, eftersom arbetspraktik ofta varar längre än två månader. Detta då leverantörerna enbart får ersättning om den arbetssökande börjar arbeta, börjar reguljär utbildning eller söker till reguljär utbildning inom två månader efter att placeringen avslutats.

Arbetsförmedlingen kommer genomföra en förändring där tiden för arbetspraktik blir överhoppningsbar. Detta innebär att i det fall en deltagare lämnar tjänsten för arbetspraktik som startar senast 10 arbetsdagar från att tjänsten avslutas, tillåts en överhoppningsbar tid för den tiden deltagaren befinner sig på sin praktikplats. Det innebär att deltagarens tillträde till ett arbete börjar räknas efter att praktiken är avslutad, som då ska vara senast två (2) månader efter avslutat arbetspraktik.

Förväntade effekter av förändringen:

- Leverantörernas drivkrafter att verka för övergångar till arbetspraktik ökar.
- Fler deltagare i arbetsinriktade insatser (följer myndighetens förstärkta styrning).
- Fler deltagare kommer i arbete.³¹

6.2 Verifiering av resultat med uppgifter från Skatteverket

Tidigare matchningstjänster och nuvarande matchningstjänst Rusta och matcha 2 bygger på att Arbetsförmedlingen verifierar resultat i tjänsten utifrån omfattning av arbetet, dvs för hel resultatersättning krävs heltidsarbete, alternativt arbete i önskad omfattning³² och för halv resultatersättning krävs arbete på minst 50 % av deltagarens arbetsutbud.

Verifiering av resultat görs via Arbetsförmedlingens systemstöd eller att leverantören inkommer med intyg från arbetsgivaren som visar att villkoren för resultatersättning är uppfyllda.³³ Med nuvarande verifieringsmodell där intyg behövs för att verifiera resultat krävs en stor arbetsinsats för leverantörerna att inhämta dem och det tar mycket tid i anspråk av arbetsförmedlarna att hantera och tolka dessa intyg.

Med hjälp av inkomstuppgifter från Skatteverket planeras verifieringen av resultatersättning inom Rusta och matcha 2 att förenklas. En ny verifieringsmodell för resultat av arbete ska bygga på att man verifierar resultatersättning baserad på olika lönegränser för helt respektive halvt resultat. Detta kommer förbättra leverantörernas möjlighet till att få betalt för utfört arbete, då det i nuvarande verifieringsmodell finns utmaningar att inhämta intyg från arbetsgivare.

³¹ Andel som var i arbete 90 dagar efter arbetspraktik: 41,6% år 2024.

³² Önskad omfattning innebär att deltagaren är nöjd med det arbete som erhållits även om det inte är heltid.

³³ Rusta och matcha 2, kap 5. Ersättningsmodell, Af-2025/0017 5396.

För år 2026 beräknas lönegränsen som deltagaren ska uppnå preliminärt vara 22 000 kr per månad för helt resultat och 11 000 kr per månad för halvt resultat.³⁴ Lönegränsen kommer justeras över tid i takt med löneutvecklingen på arbetsmarknaden. Verifiering av dessa lönegränser ska ske via inkomstuppgifter som hämtas från Skatteverkets arbetsgivardeklaration.³⁵ Arbetsförmedlingen bedömer att denna hantering även kommer att minska risken för felaktiga utbetalningar då myndigheten kan verifiera att lönen är utbetald till deltagaren.

Handläggningen för myndigheten internt förenklas då det kommer ta mindre tid i anspråk, tack vare minskade bedömningar av intyg. Verifieringen kommer vara kopplad till den ersättningsmodell som finns i avtalet. Under år 2026 planerar Arbetsförmedlingen att uppdatera valfrihetssystemet och i samband med det införa verifiering av resultat med uppgifter från Skatteverket.

7 Områden för möjlig fortsatt utveckling

Arbetsförmedlingen utreder ett antal ytterligare förändringar som bedöms ge myndigheten ännu bättre förutsättningar att möta uppdragsgivarens intentioner så som de uttrycks i regleringsbrevsuppdrag 3.5. Åtgärderna som beskrivs i detta kapitel kan genomföras på olika sätt och varierar i komplexitet. En central aspekt är hur det utvecklingsarbete som beskrivs nedan prioriteras i relation till myndighetens samlade utvecklingsbehov. Arbetsförmedlingen ser flera större behov av utveckling för att realisera målen om att korta tiden till varaktig sysselsättning och rekrytering, samt minska felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen. De områden som beskrivs i detta kapitel skulle kräva utvecklingsresurser och behöver därför vägas av mot övriga utvecklingsbehov för att realisera myndighetens verksamhetsplanering de kommande tre åren. Därför är åtgärderna i detta kapitel inte beslutade och planerade för genomförande.

7.1 Anvisning vid deltagarens ickeval

Så långt som det är möjligt så ska den arbetssökande göra ett eget aktivt val av leverantör. Har den arbetssökande svårt att välja eller inte vill välja en leverantör så ska ickeval enligt närhetsprincipen användas. Ickevalet innebär inte att Arbetsförmedlingen gör ett val, utan att en förutbestämd fördelningsmodell tillämpas efter att deltagaren avstått från att välja leverantör. Deltagaren informeras alltid om sin rätt att göra ett aktivt val och om möjligheten att senare byta leverantör.

Ickevalet i Rusta och matcha 2 fungerar idag på så sätt att den arbetssökande tilldelas den leverantör som har en sökbar lokal, geografiskt närmast den arbetssökandes bostadsadress och har en tillgänglig plats utifrån eventuellt kapacitetstak. Värt att notera är att ickeval i tabellen nedan refererar till den arbetssökande som väljer att inte välja leverantör medan passivt ickeval refererar till den arbetssökande som inte

³⁴ Underlag lönegränser för resultatverifiering i Rusta och matcha, Af-2025/0101 0987.

³⁵ Kortsiktig lösning verifikat, Slutrapport, Af-2025/0024 7337.

gör någonting under de fem (5) arbetsdagar som arbetssökande har på sig att välja leverantör. Närhetsprincipen träder även in i situationen passivt ickeval.

Tabell 5: I vilken utsträckning deltagaren gör ett aktivt val av leverantör

Typ av val	2025
Aktivt val	85%
Ickeval	6%
Passivt ickeval	9%

Närhetsprincipen planeras framgent att kopplas ihop med betygen vid anvisning av deltagare som inte gör ett aktivt val. Deltagare som inte kan eller vill göra ett aktivt val placeras då hos leverantörer som fortsatt ligger nära men som också uppvisar goda resultat i högre utsträckning än vad som sker idag.

Informationsinsatser mot deltagare i tjänsten kommer att genomföras för att öka förståelsen för valmöjligheterna och stärka förutsättningarna för ett aktivt val. Placeringar som sker genom ickeval kommer följas upp regelbundet för att säkerställa att principerna tillämpas konsekvent och att justeringar görs om en leverantör inte längre uppfyller krav på kvalitet eller kapacitet. Arbetsförmedlingen bedömer att detta kommer stärka leverantörernas incitament att leverera goda resultat ytterligare.

7.2 Utvecklad ersättningsmodell

Arbetsförmedlingen utreder möjligheten att utveckla ersättningsmodellen som används för Rusta och matcha 2. Målsättningen är att modellen i större utsträckning ska ekonomiskt kompensera leverantörer som uppnår goda resultat, samtidigt som leverantörer med svagare resultat ges en lägre ersättning. En central ambition är att stärka de ekonomiska incitamenten för att stödja deltagare som står långt ifrån arbetsmarknaden, så att leverantörer som lyckas väl med dessa grupper kompenseras i större utsträckning.

Trots att nuvarande ersättningsmodell är resultatfokuserad bedömer Arbetsförmedlingen att det fortfarande finns alltför starka ekonomiska incitament för leverantörer att fokusera på deltagarvolym snarare än att ge ett kvalitativt stöd till deltagarna. Denna bedömning grundar sig på att en viss andel av deltagarna i Rusta och matcha 2 kommer att övergå till arbete eller reguljär utbildning även om de inte får något stöd av leverantören. I genomsnitt uppskattas de arbetssökande som hittills anvisats till Rusta och matcha 2 ha en bedömd jobbchans på mellan 25 och 30 procent.³⁶ Det vill säga att i genomsnitt går mellan 25 och 30 procent av arbetssökande som tar del av tjänsten till arbete eller reguljär utbildning även om de inte får ta del av några insatser. Med andra ord kan en leverantör som tar emot arbetssökande med genomsnittliga jobbchanser förväntas kunna uppnå ett resultat

³⁶ Detta var den bedömda jobbchansen enligt det statistiska bedömningsstödet vid tidpunkten då den arbetssökande påbörjade Rusta och matcha 2.

på mellan 25 och 30 procent i arbete eller reguljär utbildning oavsett hur stödet tillhandahålls. Därmed förekommer en risk att leverantörer erhåller grundersättning och resultatersättning för dessa deltagare utan att ha skapat något mervärde. Detta för med sig att leverantörer kan försöka nå lönsamhet i tjänsten genom att fokusera på att ha ett högt inflöde av antal deltagare eftersom de kan vara förvissade om att en viss andel av deltagarna kommer övergå till arbete eller reguljär utbildning.

Målet med den ersättningsmodell som utreds är att leverantörerna endast kan nå lönsamhet i tjänsten genom att uppnå resultat som ligger över deltagarnas jobbchans, det vill säga att leverantörerna får incitament att skapa mervärde i tjänsten. För att åstadkomma en förändring enligt ovan behöver en omfördelning ske där grundersättningen sänks och resultatersättningen höjs. För att samtidigt skapa incitament för mer varaktiga utfall behöver huvuddelen av höjningen läggas på ersättningen som betalas ut efter sex månaders varaktighet.

Ersättningsmodellen i Kundval Rusta och matcha var precis som i Rusta och matcha 2 utformad med differentierad ersättning mellan tjänsten tre nivåer. Att både grund- och resultatersättning är högst i nivå C och lägst i nivå A är tänkt att skapa incitament för leverantörerna att ge mer stöd till deltagare med större stödbehov. Effektvärderingen visade dock inte några tecken på att en högre ersättning till leverantören gav bättre resultat för deltagaren. Målet för den nya ersättningsmodellen är att ytterligare stärka incitamenten att ge mer stöd till arbetssökande med större stödbehov.

7.2.1 Inriktning för utvecklad ersättningsmodell

Förändringarna som utreds utgår ifrån att de stora kostnadsminskningarna i tjänsten redan har genomförts i och med införandet av Rusta och matcha 2. Först och främst handlar den nya utvecklade ersättningsmodellen om omfördelningar mellan de olika ersättningarna i nuvarande ersättningsmodell, men vissa kostnadsminskningar kan komma att genomföras.

Det föreslås inga förändringar gällande varaktighet och uppdelningen i två resultatersättningar, dvs resultatersättning 1 som utbetalas efter att arbete eller reguljär utbildning med en varaktighet i tre månader uppnåtts och resultatersättning 2 som utbetalas efter att arbete eller reguljär utbildning med en varaktighet i sex månader uppnåtts. Dock övervägs att en högre andel av resultatersättningen utbetalas för resultat med en varaktighet på sex månader.

I tabellen nedan åskådliggörs fördelningen mellan grundersättning och resultatersättning mellan olika matchningstjänster. I den sista raden visas den inriktning som Arbetsförmedlingen vill ha för den utvecklade ersättningsmodellen som innebär en ökad tonvikt på resultatersättning. Den exakta fördelningen kommer fastställas i ett senare skede efter genomförda analyser avseende påverkan och incitament för leverantörer.

Tabell 6: Fördelning av ersättningstyp i respektive matchningstjänst

Matchningstjänst	Grundersättning - Andel av den totala ersättningen	Resultatersättning - Andel av den totala ersättningen
------------------	--	---

Kundval – Stöd och matchning	80%	20%
Kundval – Rusta och matcha	45%	55%
Rusta och matcha 2	55%	45%
RoM2 viljeinriktning	30%	70%

* I tabellen visas andelen grund- och resultatersättning mellan olika matchningstjänster.

För att åstadkomma en större omfördelning från grundersättning till ersättning baserat på resultat och skapat mervärde utreder Arbetsförmedlingen följande justeringar av ersättningsmodellen:

- Neddragning av grundersättning.
- Höjning av resultatersättningarna, framför allt resultatersättning 2.
- Införandet av betygspremie.
- Borttagning av snabbhetspremien och tilläggsersättning.

7.2.2 Förändring av grundersättning och resultatersättning

Utifrån resonemangen i avsnittet ovan om att det finns risk att leverantörerna med nuvarande ersättningsmodell har ekonomiska incitament att satsa på höga volymer i stället för kvalitet så utreds möjligheten att minska grundersättningen och samtidigt öka resultatersättningen.

Omfördelningen från grundersättning till resultatersättning bedöms behöva bli relativt omfattande för att säkra att lönsamhet för leverantörerna inte kan uppnås genom endast grundersättning och ett resultat till arbete eller reguljär utbildning som är i nivå eller under deltagarnas beräknade jobbchans.

Det är framför allt en ökning av resultatersättning 2 som utreds för att i högre grad kompensera för varaktiga resultat. Det kan även övervägas att göra en viss höjning av resultatersättning 1 för att minska tiden som leverantörerna inväntar resultatersättning. Ett utvecklat resonemang om detta anges nedan i avsnitt 7.2.6.

7.2.3 Införande av en betygspremie

Även om en påtaglig ökning av resultatersättningarna bedöms skapa mer önskvärda incitament finns det vissa begränsningar i hur träffsäkert resultatersättningar kompenserar för leverantörernas resultat givet deltagarnas förutsättningar. Det hanteras delvis genom differentierade resultatersättningar utifrån nivåindelningen A, B och C. Den tar dock inte hänsyn till skillnader inom nivåerna eller hur snabbt leverantörerna får ut deltagarna i arbete.

Betygen som Arbetsförmedlingen tar fram för att bedöma leverantörernas prestationer tar hänsyn till detta. Annorlunda uttryckt så är betygen något mer träffsäkra jämfört med resultatersättningen i att mäta leverantörernas prestationer att stötta deltagarna till arbete eller reguljär utbildning. Det ska dock poängteras att sambandet är relativt starkt mellan höga andelsresultat och höga betyg. Med andelsresultat avses ett mått på hur många deltagare som en leverantör hjälper till ett

resultat, viktat för vilken nivå deltagaren deltar i. I nuläget är förslaget att en betygspremie tilldelas de leverantörer med de två högsta betygen, betyg 3 och 4, där betyg 4 skulle ge en högre beloppsnivå.

Som ett exempel på värdet av en betygspremie är att leverantörer som har höga betyg på grund av att de har varit framgångsrika på att stötta deltagare som står särskilt långt ifrån arbetsmarknaden, men har jämförelsevist låga andelsresultat, blir ekonomiskt kompenserade. I nuvarande ersättningsmodell blir dessa leverantörer inte kompenserade för detta arbete. I det omvända fallet skulle leverantörer med relativt höga andelsresultat men låga betyg (beroende på att de haft relativt lätta deltagare) inte bli ekonomiskt kompenserade genom betygspremien.

Ytterligare argument för en betygspremie är att det minskar behovet att höja resultatersättningarna ännu mer. Det finns risker med att ha alltför höga resultatersättningar eftersom det ökar incitamentet för leverantörerna att skapa upplägg med arbetsgivare anpassade endast för att uppnå resultatersättning snarare än varaktiga arbeten.

7.2.4 Borttagande av snabbhetspremien och tilläggsersättning

I tjänster där ersättningen till stor del utgörs av grundersättning som betalas ut oavsett resultat finns en poäng att använda en snabbhetspremie. En sådan premie ger leverantören extra ersättning om deltagaren snabbt når resultat. Detta är tänkt att motverka att deltagaren "hålls kvar" i tjänsten alltför länge för att leverantören vill åt den höga grundersättningen. Ett exempel på en sådan tjänst var Stöd och matchning där den fasta ersättningen utgjorde cirka 80 procent av de totala betalningarna.

I den nuvarande ersättningsmodellen i Rusta och matcha 2 utgör de fasta betalningarna ungefär 55 procent av de totala vilket minskar behovet av en snabbhetspremie. En höjning av resultatersättning, minskning av grundersättning samt eventuellt införandet av en betygspremie gör att behovet av snabbhetspremien och tilläggsersättning minskar ytterligare. Arbetsförmedlingen bedömer samtidigt att det inte kan uteslutas att en snabbhetspremie medför att alltför mycket resurser läggs på arbetssökande som redan har stora jobbchanser, medan en betygspremie på ett mer direkt sätt belönar leverantörer som bidrar med ett mervärde och arbetar med arbetssökande som har sämre jobbchanser. Mot ovanstående bakgrund utreds ifall både snabbhetspremien och tilläggsersättningen ska tas bort för att finansiera en betygspremie.

7.2.5 Möjliga effekter av en utvecklad ersättningsmodell

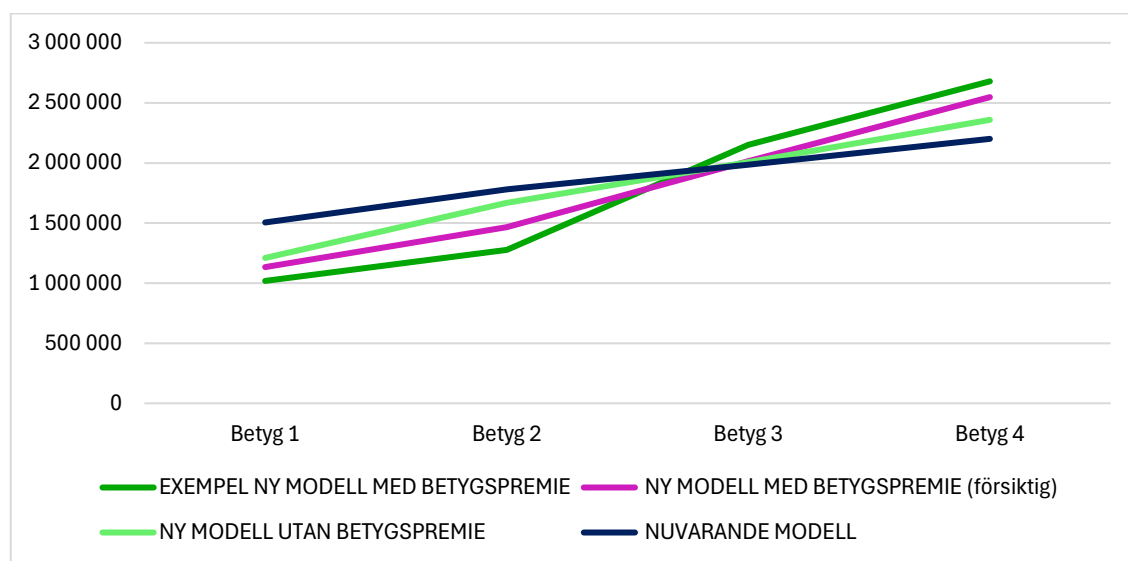
I figur 2 nedan åskådliggörs möjliga effekter av olika versioner av en utvecklad ersättningsmodell. De belopp som anges är bara exempel och säger inget om hur det kommer se ut i den slutliga ersättningsmodellen. Syftet med figuren är i stället att visa hur ersättningen på ett mer tydligt sätt kan komma att variera mellan leverantörer som presterar mer eller mindre bra. Den blåa flacka linjen visar ersättningen från den nuvarande modellen för genomsnittliga leverantörer med betyg 1, 2, 3 respektive 4. Gemensamt för de olika versionerna av utvecklade modeller är en brantare lutning vilket representerar en större skillnad i ersättning mellan leverantörer med låga och höga betyg, jämfört med hur det ser ut i den nuvarande modellen. I figuren blir det tydligt att ersättningen kommer bli lägre för leverantörer

med betyg 1 och 2 och högre för leverantörer med betyg 4. Ersättningen till leverantörer med betyg 3 kommer relativt sett öka, jämfört med leverantörer med lägre betyg, men det går i nuläget inte att säga om det blir en ökning i absolut nivå. Detta beror på att genomsnittskostnaden för en deltagare i tjänsten samtidigt kan komma att justeras ner något.³⁷

Effekterna på tjänsten bedöms därav leda till att leverantörer som är skickliga uppnår högre lönsamhet, samtidigt som leverantörer som brister i kvalitet får sämre lönsamhet. På längre sikt kan det tänkas leda till att de framgångsrika leverantörerna får större marknadsandelar i tjänsten och att kvaliteten i tjänsten i sin tur höjs, det vill säga att deltagarna i högre grad övergår i arbete eller reguljär utbildning.

En viktig del i ersättningsmodellen är att ge leverantörerna incitament att ge mer stöd till arbetssökande med större stödbehov, något som endast delvis uppnås med den nuvarande modellen. Införandet av en betygspremie kommer på ett mer direkt sätt belöna leverantörer som når resultat för arbetssökande med lägre jobbchanser, vilket gör att den nya modellen kan förväntas öka leverantörernas incitament att ge stöd till arbetssökande med större stödbehov, vilket i sin tur kan förväntas öka sannolikheten för övergångar till arbete och reguljär utbildning för denna deltagargrupp.

Diagram 2: Exempelbild: ersättningsnivåer för leverantörer beroende på betyg inom nivå b*

* Exemplet visar fördelningen på ersättningsnivåer utifrån olika ersättningsmodeller och betyg. Det bygger på att en leverantör har 100 deltagare inom nivå B och där anvisningstiderna och resultaten följer genomsnittet för nivå B för respektive betygsnivå.

7.2.6 Identifierade risker med de nya justeringarna

Samtidigt som de justeringar av ersättningsmodellen som håller på att utredas bedöms kunna bidra till högre kvalitet i tjänsten så har det identifierats vissa risker.

³⁷ Syftet med figuren är att visualisera inriktningen med olika utvecklade ersättningsmodellen, ersättningsnivåerna som uppges i figuren är inte fastställda utan kommer justeras efter ytterligare analyser.

I den nya ersättningsmodellen kommer en större andel av ersättningen komma från resultatersättningar och en mindre andel från grundersättningen. Det medför att leverantörerna kommer behöva vänta längre tid innan de erhåller ersättningar jämfört med nuvarande ersättningsmodell. Detta skulle förstärkas ytterligare vid ett eventuellt införande av en betygspremie som ersättning för dagens snabbhetspremie och tilläggsersättning.³⁸ Detta skulle ställa högre krav på att leverantörerna är tillräckligt solventa för att kunna invänta ersättningar, vilket skapar sämre förutsättningar för leverantörer med små marginaler samt skapar trösklar för nya leverantörer att etablera sig i tjänsten. Detta är inte nödvändigtvis något negativt. Det kan vara positivt att ha leverantörer som är mer ekonomiskt stabila och minskar risken att få in oseriösa leverantörer i tjänsten. Å andra sidan kan det leda till sämre förutsättningar för små leverantörer att verka i tjänsten, vilka potentiellt har god kännedom om den lokala och regionala arbetsmarknaden och kan bidra med nya effektiva arbetssätt. Konkurrens mellan olika leverantörer är också centralt för en fungerande marknad vilket gör att det i idealfallet ska vara lätt för leverantörer att ta sig in men också att sägas upp eller lämna.

Andra risker rör betygspremien som kan vara komplicerad att införa då det utmanar Arbetsförmedlingens nuvarande utformning och genomförande av processer för budget- och ekonomiuppföljning. Dessutom är det viktigt att de systemtekniska förutsättningarna uppfylls för att betygen ska kunna användas på det sättet, till exempel för att eliminera risken för att felaktiga utbetalningar.

Att hantera och lösa dessa risker med betygspremie kan ta längre tid jämfört med övriga föreslagna justeringar av ersättningsmodellen. Dessa frågor hanteras inom ramen för det pågående utredningsarbetet.

Ytterligare en risk är kopplat till ökade belopp för resultatersättningar och handlar om att kostnaderna för en deltagare förskjuts i större utsträckning efter att deltagaren slutat tjänsten och kommer att påverka myndighetens handlingsutrymme inom programanslaget under kommande budgetår.

Betygen har redan en viktig roll i tjänsten då de både guidar arbetssökande i valet av leverantör och är ett av kvalitetsvillkoren för resultatöversynen och hävning av leverantörer. Betygens vikt ökar ytterligare om de också kommer användas till att förstärka den resultatbaserade ersättningen till leverantörerna. Arbetsförmedlingen bedömer att detta generellt är positivt då betygen är det bästa tillgängliga måttet på om en leverantör bidrar med mervärde i tjänsten. Det är dock av stor vikt att analysera samt kontinuerligt följa att det inte sker sneddrivning av incitament i tjänsten och att betygen även fortsättningsvis reflekterar leverantörers prestationer.

Sammanfattningsvis uppfattas inriktningen för den utvecklade ersättningsmodellen som ett steg mot en mer kvalitetssäkrad, resultatorienterad och helhetsinriktad styrning av tjänsten.

³⁸ Ytterligare en risk med en betygspremie är att den på lång sikt kan innebära att även skickliga leverantörer slås ut. Eftersom betygsmåttet är relativt så kommer det även i ett läge där samtliga leverantörer presterar bra finnas leverantörer som får låga betyg. Dessa leverantörer kommer inte få en betygspremie vilket kan sänka deras lönsamhet. Samtidigt innebär detta att det finns leverantörer som är ännu skickligare och som presterar ännu bättre resultat, vilket belönas med en betygspremie. Det är också viktigt att komma ihåg att leverantörer med bra resultat blir belönade med höga resultatersättningar i inriktningen för den nya ersättningsmodellen

7.3 Leverantörsmarknadens återkoppling

En grundläggande princip i LOV-system är att alla leverantörer ska ges likvärdig och transparent information, vilket innebär att alla aktörer får samma möjligheter att ta del av information och delta i uppföljning. I dagsläget finns 229 leverantörer inom tjänsten Rusta och matcha 2.

För att samla in marknadens synpunkter och skapa ett faktabaserat underlag för utveckling av ersättningsmodellen har Arbetsförmedlingen genomfört dialog med leverantörer och branschorganisationen Almega Tjänsteföretagen, samt skickat ut en enkät till leverantörerna den 9 september år 2025.³⁹ Enkäten syftade till att kartlägga leverantörernas erfarenheter av den nuvarande ersättningsmodellen, identifiera utmaningar kopplade till kostnader och kvalitet, samt inhämta synpunkter på planerade förändringar. Informationen om planerade förändringar har även delgetts via Tjänsteinformationer.⁴⁰

Samtliga 229 leverantörer erbjöds att besvara enkäten, varav 131 inkom med svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 57 procent.

Vid analys av enkätsvaren framkommer att flera leverantörer upplever att ersättningsnivåerna i den nuvarande modellen inte alltid står i proportion till kostnaderna för att leverera insatser med hög kvalitet, särskilt för deltagare med större eller mer komplexa behov. Modellen upplevs ibland otillräckligt differentierad för att kompensera för varierande resursåtgång, vilket kan påverka möjligheten att erbjuda mer specialiserat stöd. Leverantörerna framhåller dessutom att dagens modell i begränsad grad premierar kvalitet eller långsiktiga och hållbara resultat.

En del leverantörer anger att nuvarande ersättningsmodell skapar incitament som främst gynnar hög volym av deltagare snarare än kvalitativa insatser mot resultatet arbete eller reguljär utbildning. Grundersättningen upplevs inte stå i proportion till det mer omfattande arbete som krävs för deltagare med större behov, och resultat ersättningen bedöms ofta otillräcklig för att kompensera detta.

Samtidigt råder en bred enighet om behovet av att justera ersättningsmodellen. Föreslagna förändringar, såsom ökad ersättning vid sex månaders varaktighet i arbete eller reguljär utbildning, bedöms kunna stärka incitamenten för hållbara etableringar och en starkare styrning mot resultat.

Införandet av en betygspremie kopplad till goda resultat (betyg 3–4) välkomnas av en majoritet av leverantörerna. Branschen framhåller att detta är principiellt rimligt och kan belöna strukturerat kvalitetsarbete, samtidigt som det skapar tydligare incitament i tjänsten.

En majoritet av leverantörerna uttrycker även positiva förväntningar på Arbetsförmedlingens tankar om en utvecklad ersättningsmodell. Flera aktörer betonar att ett tydligare fokus på faktiska och långsiktiga resultat ligger i linje med tjänstens syfte och kan stärka kvaliteten i matchningsarbetet. Förändringarna

³⁹ Enkät från Arbetsförmedlingen till leverantörer av tjänsten - Utveckling av Rusta och matcha utifrån regleringsbrev 2025.

⁴⁰ Tjänsteinformationer riktas till våra leverantörer som har avtal med Arbetsförmedlingen och syftet är att löpande informera om pågående förändringar och aktiviteter.

bedöms dessutom harmonisera med tjänstens grundlogik, där uppföljning och stabilisering efter anställning eller studiestart är centralt för långsiktiga effekter för deltagarna.

Sammanfattningsvis uppfattas inriktningen för en utvecklad ersättningsmodell som ett steg mot en mer kvalitetssäkrad, resultatorienterad och helhetsinriktad styrning av tjänsten.

8 Uppföljning och utvärdering av effekter

8.1 Uppföljning av Rusta och matcha 2

Rusta och matcha 2 levereras av ett stort antal leverantörer, vilket innebär att tjänsten kräver en omfattande och systematisk uppföljning. Arbetsförmedlingen följer därför löpande volymer, deltagarflöden och användningen av tjänsten. Dessa uppgifter ligger till grund för återkommande prognoser om utvecklingen i tjänsten och möjliggör en ändamålsenlig planering av verksamheten.

Arbetsförmedlingen har möjlighet att följa upp matchningstjänsterna genom att kombinera verksamhets- och ekonomidata. Det ger möjlighet att synliggöra deltagarnas genomsnittliga kostnader och tider i tjänsten. Fördelning kan ske på olika ersättningstyper samt på nivåindelning.

Som en del av uppföljningen analyseras även leverantörsstrukturen i de olika leveransområdena. Fördelningen av leverantörer behöver följas kontinuerligt för att identifiera områden där marknadstillgången förändras, exempelvis där antalet leverantörer minskar eller saknas helt. I sådana fall kan Arbetsförmedlingen behöva säkerställa att tjänsten kan tillhandahållas, vid behov, i egen regi.

Införandet av återkommande resultatöversyner i Rusta och matcha 2 har medfört att styrningen mot kvalitet och resultat har förstärkts. Resultaten i tjänsten följs löpande och publiceras öppet på Arbetsförmedlingens webbplats. Detta bidrar till ökad transparens, förbättrade möjligheter att följa leverantörernas prestationer över tid samt en mer strukturerad tillämpning av kvalitetskraven i avtalen.

Arbetsförmedlingen följer även upp tjänstens resultat för olika målgrupper genom indikatorer och resultatmått som utvecklats för att spegla tjänstens målstruktur. Uppföljningen omfattar även analyser av resultat för olika deltagargrupper, användning av relevanta datakällor samt formerna för att integrera uppföljningsresultaten i styrning, avtalstillämpning och verksamhetsutveckling. Underlaget utgör även en viktig bas för myndighetens långsiktiga utvärderingsarbete.

8.1.1 Resultatmått för Rusta och matcha 2

I Arbetsförmedlingens årsredovisning följs resultaten för Rusta och matcha 2 upp med två olika mått. Båda måtten är så kallade kohortmått där vi följer arbetssökande som påbörjat tjänsten vid samma tidpunkt.

Det första resultatmåttet redovisar andelen arbetssökande som är i arbete (med eller utan stöd) eller reguljär utbildning sex månader efter att en deltagare påbörjat tjänsten. Fördelen med detta mått är att uppföljningstiden är kort och det är på så vis möjligt att relativt snabbt få svar på hur resultaten i tjänsten utvecklar sig. Nackdelen är att måttet baseras på den signal som leverantören skickar in när en deltagare påbörjar ett arbete eller reguljär utbildning. I Rusta och matcha 2 kallas det signal om arbete eller reguljär utbildning, SOA. Osäkerheten ligger i att en signal om arbete eller reguljär utbildning inte är samma sak som att den arbetssökande faktiskt börjat arbeta eller studera. Å andra sidan är relationen mellan SOA och att det sedan sker en resultatutbetalning konstant över tiden, vilket gör att måttet ändå blir jämförbart över tid.

Det andra resultatmåttet redovisar andelen arbetssökande som nått ett varaktigt arbete eller reguljär utbildning i minst tre månader och uppföljningstiden tar hänsyn till att den maximala anvisningstiden i tjänsten är 12 månader.⁴¹ På så vis mäter måttet andelen deltagare som uppnår arbete eller reguljär utbildning under tillräcklig tid för att leverantören ska erhålla resultatersättning. Fördelen med måttet är att det är mer tillförlitligt då det baseras på faktiska resultatutbetalningar medan nackdelen är att uppföljningsperioden är lång.

8.2 Kommande effektutvärdering

Arbetsförmedlingen har från och med hösten år 2023 genomfört projektet Onward ESF+ som finansieras av Europeiska socialfonden. Deltagarna i projektet har tagit del av stöd från fristående leverantörer i Rusta och matcha 2. Inom ramen för Onward ESF+ kommer Arbetsförmedlingen att genomföra en effektutvärdering.

Effektutvärderingen kommer levereras till svenska ESF-rådet senast januari år 2027. Utvärderingen kommer följa den andel individer som randomiserats av de ca 64 000 deltagare som alla påbörjade tjänsten Rusta och matcha 2 under perioden september år 2023 till april år 2024. Frågeställningarna som kommer besvaras är effekten av att ta del av Rusta och matcha 2 jämfört med att inte delta, dels för arbetssökande som står relativt nära arbetsmarknaden, dels för arbetssökande som står relativt längre ifrån arbetsmarknaden.

I januari år 2026 lämnade Arbetsförmedlingen en uppföljningsrapport för samma projekt till ESF-rådet.⁴² Rapporten redovisade vilket stöd deltagarna fått inom tjänsten. Resultaten visade att deltagarna i genomsnitt får cirka sju timmar stöd per månad. Deltagare i nivå C får mer stöd än deltagare i nivå B vilka i sin tur får mer stöd än deltagarna i nivå A. Under en genomsnittlig månad har 87 procent av deltagarna deltagit i individuella möten i minst så lång tid som motsvarar kraven i Rusta och matcha 2. De mest vanligt förekommande stödinsatserna handlade om att ge praktiskt stöd, vägledning mot arbete eller reguljär utbildning och kontakter med arbetsgivare och andra relevanta aktörer. Rapporten visade också att inom 12 månader från att Rusta och matcha 2 påbörjades hade 38 procent av deltagarna

⁴¹ Uppföljningstiden är på 20 månader då den arbetssökande först kan vara i tjänsten i upp till 12 månader och resultat som uppstår upp till två månader efteråt berättigar till ersättning, och att varaktigheten till arbete eller studier för att få full resultatersättning därefter är sex månader.

⁴² Rapporten heter "Framåt genom rustande och matchade leverantörstjänster. Utvärderingsrapport för Onward ESF+". Af-2023/0036 2496.

påbörjat ett arbete och 7 procent en reguljär utbildning. Andelen som övergått till arbete eller reguljär utbildning är högst inom nivå A och lägst i nivå C, både totalt sett och vad gäller övergångar till varaktiga arbeten eller reguljär utbildning. Rapporten redovisar även skillnader mellan olika grupper av arbetssökande. Till exempel så är sannolikheten att övergå till arbete eller reguljär utbildning avsevärt lägre ju äldre deltagaren är och ju längre tid denna varit inskriven, även när hänsyn tas till andra egenskaper inom respektive grupp inklusive avståndet till arbetsmarknaden. Slutligen beskriver rapporten i vilken omfattning deltagarna i Rusta och matcha 2 inom ESF-projektet Onward ESF+ hade fått kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Runt hälften av respondenterna i den enkätundersökning som genomfördes för att följa upp detta mål upplever en förbättring av sin förmåga att använda digitala verktyg och sina kunskaper inom kost och hälsa, och två av tre uppger att de har förbättrat sina kunskaper om yrken och utbildningar. Två av tre utrikes födda upplever att de har förbättrat sina kunskaper i svenska språket.

9 Slutsatser

De förändringar som genomförts i samband med övergången från Kundval Rusta och matcha till Rusta och matcha 2 har sammantaget lett till ett tydligare och mer konsekvent fokus på resultat i form av övergångar till arbete och reguljär utbildning. Ersättningsmodellen och de kompletterande styrmekanismerna har justerats på ett sätt som stärker sambandet mellan leverantörernas ersättning och deras faktiska prestationer. Samtidigt har flera åtgärder bidragit till ökad kostnadseffektivitet.

Justeringarna i ersättningsmodellen, särskilt det förlängda kvalificeringskravet och den uppdelade resultatersättningen, innebär att större vikt nu läggs vid resultat som består över tid. Deltidsanvisningar har minskat andelen ersättning som inte är direkt kopplad till leverantörernas resultat. Dessa åtgärder bedöms sammantaget öka kostnadseffektiviteten och ge starkare incitament att arbeta mot varaktiga etableringar på arbetsmarknaden.

Införandet av ett uppdaterat betygssystem och etableringen av återkommande resultatöversyner har stärkt möjligheterna till systematisk uppföljning av leverantörernas prestationer. Det har också gjort det möjligt att avsluta leverantörsavtal med leverantörer som upprepade gånger uppvisar låga resultat, vilket bidrar till en mer enhetlig och transparent styrning av kvaliteten i tjänsten. Principerna för återinträde efter hävda avtal säkerställer dessutom att leverantörer med bristande kvalitet inte fortsätter att verka inom tjänsten, vilket ytterligare stärker insatsens effektivitet och resultat.

Arbetsförmedlingen vidareutvecklar betygssystemets tillämpning genom att sortera leverantörerna på ett sätt som tydligare speglar deras resultatuppfyllelse. Därtill kommer principerna för ickeval att justeras så att deltagare i högre grad anvisas till leverantörer med goda resultat. Dessa förändringar förväntas stärka kvaliteten i tjänsten och skapa mer ändamålsenliga incitament för leverantörerna.

Utvecklingen av regelverket för parallella insatser, liksom införandet av överhoppningsbar tid vid arbetspraktik, syftar till att ge deltagare mer ändamålsenliga vägar mot arbete och reguljär utbildning. Dessa justeringar kan även antas stärka leverantörernas möjligheter att använda praktik och utbildningsförberedande insatser som en del av sitt stöd.

Införandet av inkomstbaserad verifiering via Skatteverket bedöms förbättra såväl effektivitet som träffsäkerhet i kontroll av resultat, vilket i sin tur kan bidra till bättre möjligheter att utveckla en ersättningsmodell som har starkare resultatfokus. Detta planerar Arbetsförmedlingen att införa under år 2026.

Styrningen av leveransområden och resultatbaserade kvalitetskrav har medfört förändringar i marknadsstrukturen. I vissa geografiska områden har antalet leverantörer minskat, särskilt där deltagarunderlaget är begränsat. Samtidigt innebär de genomförda förändringarna på sikt förutsättningar för en mer stabil och kvalitativt inriktad leverantörsmarknad. Myndigheten arbetar vidare med analyser av hur leveransområden och ickevals principer kan utvecklas för att upprätthålla tillgänglighet och valfrihet.

Arbetsförmedlingen utreder möjligheten till ytterligare utveckling av ersättningsmodellen med högre andel resultatbaserad ersättning och justering av grundersättningen. Syftet är att förstärka kopplingen mellan ersättning och faktisk mervärdeskapande insats. Den fortsatta utvecklingen ska även säkerställa att deltagare med större stödbehov ges adekvata förutsättningar, bland annat genom ytterligare differentiering och att i högre grad kompensera leverantörer som bidrar med mervärde, till exempel genom att effektivt stötta arbetssökande med lägre jobbchanser.

Sammantaget visar analysen av kostnad per genomsnittlig deltagare att Arbetsförmedlingen påtagligt har minskat snittkostnaderna i matchningstjänsterna. Jämförelsen mellan Kundval Rusta och matcha och Rusta och matcha 2 visar att den genomsnittliga kostnaden per deltagare har minskat med cirka 2 240 kronor, från 21 760 kronor till 19 520 kronor, trots högre krav på varaktighet för resultat. Kostnadsminskningen återfinns i samtliga nivåer och är särskilt tydlig för deltagare som står längst från arbetsmarknaden. Minskningen förklaras främst av justeringar i ersättningsmodellen, där halveringen av snabbhets- och tilläggsersättning samt ett ökat fokus på varaktiga resultat har reducerat kostnader utan att motsvarande försämring av resultatutfall kan konstateras. Utvecklingen indikerar därmed en mer ändamålsenlig resursanvändning där ersättning i högre grad kopplas till faktiska och hållbara etableringar, vilket talar för att tjänstens kostnadseffektivitet har stärkts i linje med uppdragets intentioner.

Det bör samtidigt noteras att ersättningsnivåerna i matchningstjänsterna inte har indexuppräknats sedan införandet av Kundval Rusta och matcha år 2020. Avsaknaden av indexuppräkning har bidragit till att dämpa kostnadsutvecklingen i tjänsten och därmed förstärkt den observerade minskningen av snittkostnaden per deltagare. Samtidigt innebär detta att leverantörerna successivt har behövt hantera ökade kostnader inom ramen för oförändrade ersättningsnivåer, vilket på sikt kan påverka förutsättningarna för leverans av tjänsten. I nuläget kan dock utvecklingen

ses som rimlig med tanke på vad som framkommit i effektutvärderingen av Kundval Rusta och matcha.

Myndigheten bedömer att de genomförda förändringarna har skapat tydligare drivkrafter för leverantörer att arbeta mot varaktiga övergångar till arbete och reguljär utbildning, samtidigt som förutsättningarna för en kostnadseffektiv tjänst har stärkts. De planerade åtgärderna bedöms kunna utveckla dessa incitament ytterligare och bidra till en fortsatt förbättrad kvalitet i matchningstjänsterna.

10 Tabellbilaga

Tabell 7: Kundval Rusta och matcha – snittkostnad per ersättningsmodell

Inkluderar samtliga som påbörjat tjänsten 2020-04 - 2023-04	Nivå A	Nivå B	Nivå C	Totalt
Snittkostnad grundersättning totalt	6 660	9 060	12 750	9 990
Snittkostnad grundersättning för de som uppnått resultat	5 770	7 730	10 810	8 330
Snittkostnad grundersättning för de som ej uppnått resultat	7 970	10 530	14 450	11 650
Snittkostnad för resultatersättning totalt	6 740	8 250	9 730	8 490
Snittkostnad för resultatersättning för de som uppnått resultat	19 290	26 880	35 300	27 920
Snittkostnad tilläggsersättning totalt	1 970	2 050	2 280	2 120
Snittkostnad tilläggsersättning för de som uppnått resultat	5 640	6 680	8 270	6 980
Snittkostnad snabbhetspremie totalt	1 090	1 110	1 250	1 160
Snittkostnad snabbhetspremie för de som uppnått resultat	3 120	3 610	4 550	3 820

Tabell 8: Rusta och matcha 2 – snittkostnad per ersättningstyp

Inkluderar samtliga som påbörjat tjänsten 2023-05 - 2024-04	Nivå A	Nivå B	Nivå C	Totalt
Snittkostnad grundersättning totalt	6 810	9 580	13 560	10 670
Snittkostnad grundersättning för de som uppnått resultat 1	5 300	7 410	10 300	7 860
Snittkostnad grundersättning för de som uppnått resultat 2	5 240	7 240	9 880	7 590
Snittkostnad grundersättning för de som ej uppnått resultat	7 850	10 650	14 820	12 030
Snittkostnad för resultatersättning totalt	6 910	7 310	8 140	7 580
- varav snittkostnad resultat 1	3 790	4 040	4 490	4 180
- varav snittkostnad resultat 2	3 120	3 270	3 650	3 400
Snittkostnad tilläggsersättning totalt	830	770	750	770
- varav snittkostnad tilläggsersättning 1	450	420	410	420
- varav snittkostnad tilläggsersättning 2	380	350	340	350
Snittkostnad snabbhetspremie totalt	530	490	490	500
- varav snittkostnad snabbhetspremie 1	290	270	270	270
- varav snittkostnad snabbhetspremie 2	240	220	220	230

Snittkostnad för resultatersättning för de som uppnått resultat totalt	19 150	25 900	34 990	148 490
- varav snittkostnad resultat 1	9 500	12 850	17 360	134 800
- varav snittkostnad resultat 2	9 650	13 060	17 630	13 690
Snittkostnad för tilläggsersättning för de som uppnått resultat totalt	2 300	2 710	3 240	2 780
- varav snittkostnad tilläggsersättning 1	1 130	1 340	1 590	1 370
- varav snittkostnad tilläggsersättning 2	1 170	1 380	1 640	1 410
Snittkostnad för snabbhetspremie för de som uppnått resultat totalt	1 600	1 930	1 440	1 790
- varav snittkostnad snabbhetspremie 1	720	860	140	880
- varav snittkostnad snabbhetspremie 2	890	1 070	1 300	910